

ANALIZA GOSPODARJENJA V PRVEM TRIMESEČJU 1988. LETA

I. Pogoji gospodarjenja v obdobju januar — marec 1988

Značilnost pogojev gospodarjenja v prvem trimesečju je predvsem velika negotovost v gospodarstvu zaradi pogovorov z MMF, ki bodo v bodoče bistveno vplivali na gospodarsko situacijo. Slabosti gospodarskega sistema, ki smo jih ugotavljali ob ZR, so se obdržale (premajhna učinkovitost gospodarjenja, velika stopnja inflacije, prevelik obseg administriranja, nelikvidnost).

Nadaljevalo se je zaostrovanje situacije na področju družbenih dejavnosti, katerih razvojna stopnja je očitno presežala zmoglosti gospodarstva, ki je obremenjeno še z drugimi oblikami neproizvodne porabe in za katerega je značilna majhna učinkovitost gospodarjenja.

Primerljivosti podatkov tudi tokrat ni možno zagotoviti, predvsem zaradi spremenjenega načina financiranja družbenih dejavnosti, ki je stopil v veljavo s I. 1. 1988.

Upoštevati moramo tudi to, da podatki za prvo trimesečje niso tisti, ki bi lahko že nakazovali gibanja v letu 1988, posebno še ne v tako nestabilnih gospodarskih razmerah, kot so.

II. Kazalci gospodarjenja v gospodarstvu

1. Podatki za podrobnejši prikaz izvoza in uvoza za I. trimesečje s strani informacijskega centra NBS niso predloženi. Na podlagi periodičnih obračunov OZD ugotavljamo, da je delež izvoza v celotnem prihodu bistveno večji od primerljivega obdobja (za 41%) in na približno enakem nivoju kot po ZR 1987. Največji delež izvoza v CP dosegajo v LIVAR, TOZD LSNL, LIVAR, TOZD TA, Black & Decker in Iskra — Zmaj, TOZD Specialne baterije.

2. Fizični obseg proizvodnje v industriji je še vedno pod nivojem predhodnega obdobja, kar se je dogajalo vse leto 1987. V obdobju I—III. 1988 je fizična proizvodnja za eno indeksno točko pod nivojem lanskega prvega trimesečja, s tem da je število zaposlenih v industriji na podlagi delovnih ur za 1% večje. Iz tega lahko skle-

pamo, da je produktivnost dela industrije v nadaljnjem upadanju. Zaloge izdelkov so za 19,4 indeksne točke nižje kot v istem obdobju lani. Na področju kmetijstva smo po statističnih podatkih v večini proizvodnje dosegli in presežli četrtinski delež lanske celotne proizvodnje, kar pomeni, da zaenkrat še uspevamo zadrževati proizvodnjo na približno enakem nivoju.

Gibanja na področju fizičnega obsega poslovanja tudi v začetku leta 1988 niso v skladu s cilji resolucije za leto 1988 in družbenega plana. Še vendar smo glede na gibanja v fizičnem obsegu proizvodnje pričak ekstenzivnemu zaposlovanju.

3. Finančni rezultati so pod vplivom velike rasti drobnoprodajnih cen, ki je znašala 165,1%. Iz tega lahko tudi sklepamo, da je realni obseg poslovanja tudi v finančnem izkazu nižji, saj je celotni prihodek večji za 139%. Dohodek gospodarstva je zaradi nižje rasti porabljenih sredstev kar za 193% večji. V razporeditvi dohodka so razvidne posledice spremenjenega načina financiranja skupne porabe, saj se je zmanjšal delež skupne porabe v dohodku, povečal pa se je delež BOD, iz katerih se z novim načinom financiranja financira večji del skupne porabe.

Še vedno zelo hitro naraščajo sredstva v dohodku, ki so namenjena za druge potrebe (SIS-i materialne proizvodnje, prispevki in članarine, obveznosti do delovnih skupnosti, varstvo okolja itd.).

TABELA: Finančni rezultat gospodarstva občine Grosuplje v obdobju januar — marec 1988

Elementi in kazalci	I—III/87	I—III/88	IND
Celotni prihodek	29,337,738	70,203,431	239
Porabljena sredstva	21,879,369	48,267,261	221
Doseženi dohodek	7,498,169	21,936,171	293
Razporeditev skupnega dohodka	193,550	132,679	69
Del dohodka za skupne potrebe	1,205,931	1,109,667	92
Del dohodka za splošne potrebe	98,933	177,028	179
Del dohodka za druge potrebe	1,240,179	4,215,563	340
Čisti dohodek	4,953,847	16,312,244	329
Razporeditev sredstev za bruto OD	4,382,532	14,551,166	332
Skupna poraba v TOZD	236,213	418,733	177
Akumulacija	1,153,026	1,627,813	141
Izguba	1,154,106	285,473	25
Dohodek na delavca (v din)	1,198,940	3,412,597	285
Dohodek v primerjavi s poprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi (v %)	12.9	16.3	127
Akumul. v primerj. s popr. uporab. poslov. sredstvi (v %) — akumulacij. stopnja	2.0	1.2	61
Sredst. za reprod. v primer. s popr. upor. posl. sred. (v %) — reproduk. stopnja	3.9	3.3	84
Delež prihod. ustv. na tujem trgu v celotnem prihodu (v %)	6.7	9.4	141
Delež sredstev za OD in skupno porabo v dohodku (v %)	61.6	68.2	111
Delež sred. za akumul. v dohodku (v %)	15.4	7.4	48
Poprečni mesečni obračunani čisti OD na delavca (v din)	162,054	445,364	275
Poprečno število zaposlenih na podlagi stanja konec meseca	6,118	6,184	101

Kljub veliko manjšim izgubam (indeks 25) pa istočasno ugotavljamo tudi padec deleža akumulacije v dohodku, kar je posledica še vedno prevelike porabe, tako osebne, skupne in splošne na eni strani in premajhne učinkovitosti gospodarjenja na drugi strani.

Poprečni neto OD v gospodarstvu je večji za 175% in znaša 445.364 din. To pomeni, da so OD v gospodarstvu upoštevaje rast življenjskih stroškov realno porasli, saj so življenjski stroški večji za 167,9%. Taka rast OD je s kadrovskega vidika OZD pravilna, je pa v nasprotju z gibanji v produktivnosti dela in tudi akumulativnosti gospodarjenja. Ob tem je potrebno upoštevati velike razlike v gibanju OD med posameznimi OZD-i.

Po drugi strani ugotavljamo, da sredstva, vložena v investicije, znašajo manj, kot je skupna amortizacija (82% amortizacije), kar je tudi znak, da je pomanjkanje in-

Nagrade »inovatorjem leta«

1. 4. 1988 sta bili v Druženem domu Grosuplje na ustanovnem občnem zboru Društva inovatorjev in avtorjev tehničnih izboljšav podeljeni občinski nagradi »inovator leta«. Priznanje sta za leto 1987 dobila:

VOJMIRO SREBRNIČ, dipl. inž. stroj., zaposlen v GPG Grosuplje, TOZD Kovinsko lesni obrati, za izvirne zamisli pri izdelavi in delovanju robne stiskalnice in

MATJAŽ ZUPANČIČ, dipl. inž. stroj., zaposlen v Kovinastroju Grosuplje, za razvoj novih izdelkov, ki so tržno že realizirani in s tem dohodkovno učinkoviti.

Priznanji in nagradi je podelil Štefan Horvat, predsednik skupščine Občinske raziskovalne skupnosti Grosuplje.

Štefan Horvat, predsednik skupščine ORS predaja priznanje Vojmiru Srebrniču.

vesticij v OZD gospodarstva, ki ga ugotavljamo že nekaj časa, povzročeno preko velike porabe vseh vrst in da tudi na ta način osebna poraba beleži realni porast.

Ob finančnih rezultatih je potrebno upoštevati nekatere organizacijske spremembe v Veterinarskem zavodu ljubljanske regije, ki je periodični obračun izdelal na primerljivem obsegu in v Partnerju. V obeh OZD je prišlo do pripojitve novih enot.

4. Med izgubarji v gospodarstvu je v I. trimesečju letos samo DO Instalacije z izgubo v višini 285.473.000 din. Vzroki za izgubo so predvsem v naravi del, ki jih ta OZD opravlja po fiksnih cenah do dokončanja objekta. Glede na to, da se gradbeni objekti dokaj dolgo zaključujejo, ta DO dolgo časa sama nosi razlike v ceni, katere uspe uveljaviti šele po dokončanju del. V DO so prisotni tudi veliki problemi z likvidnostjo, težave pa so tudi v pridobivanju del glede na situacijo v gradbeništvu.

»Tradicionalni« izgubarji (Stolarna, Sinoles) v tem obdobju niso izkazali izgube, kar pa ne pomeni, da je v teh OZD konec težav, saj so bistveni razlogi slabega poslovanja v teh OZD še vedno prisotni. Tudi v TOZD-u Specialne baterije so rezultati ugodnejši, saj so v tej TOZD najbolj povečali celotni prihodek (258%) pa tudi njihovi cenovni položaj je ugodnejši kot tekom leta 1987.

5. Poslovanje v negospodarstvu se je odvijalo pod stalnim pritiskom najrazličnejših omejitev (od omejitev sredstev za skupno porabo, investicij, do omejitev OD), ki so bile izrazitejšje kot v gospodarstvu.

Med OZD negospodarstva je ena — DVZ Ponikve — poslovala z izgubo v višini 45.084.000 din. Vzroki za izgubo so predvsem v nedoseganju plana v proizvodni dejavnosti, na račun katere odpade tudi večina (99%) izgube. Izredno velik je tudi delež neplačane realizacije, ki je po obsegu večji od izgube, predstavlja pa kar 17,4% celotnega prihodka. Velik delež v tem ima dolg zdravstvenih skupnosti za dejavnost te OZD, ki znaša 26.490.000 din (od tega OZS Grosuplje 6.349.000 din).

Poprečni mesečni neto OD v negospodarstvu je znašal 482.932 din in je realno padel (indeks 257) za razliko od gospodarstva. V izobraževanju in kulturi je znašal povprečni neto OD 505.844 din, kar predstavlja 5,6-odstotno zaostajanje za uskla jenim nivojem glede na povprečje gospodarstva. Poprečni OD v zdravstvu in socialnem varstvu pa je znašal 465.869 din, kar pomeni cca 10-odstotno zaostajanje za usklajenim nivojem.

Občni zbor društva upokoencev Grosuplje

Člani društva upokoencev Grosuplje smo se dne 9. aprila 1988 zbrali na svojem rednem občnem zboru v Druženem domu Grosuplje. Dokaj velika dvorana doma je bila spet po dveh letih, odkar je bil zadnji zbor društva, nabit polna. Kate-rakoli družbenopolitična organizacija ali društvo na Grosupljem bi se moralo pošteno potruditi, da bi doseglo tako visoko ude-ležbo. Za poznavalce ali nepoznavalce aktivnosti našega društva je ta vzgled prav gotovo posnemanja vreden, saj društvo dosega tako aktivnost in udeležbo z lahkoto in brez prepričevanja.

Obračun dela društva za dveletno mandatno obdobje sta po-dala v vsebinsko zgoščenih poročilih predsednik društva tov. Franc Lajevec in tajnica društva tov. Anica Pečnik. V tajniškem poročilu je bila zajeta aktivnost izvršnega odbora društva na prvem in na drugem mestu delovanje komisij in sicer: komisije za šport in rekreacijo, komisije za izlete, komisije za socialno zdravstvena vprašanja članstva ter komisije za ročna dela in sta-novanjske komisije. Vse omenjene komisije so bile v teh letih močno aktivne.

Društvo šteje skoraj 900 članov, od katerih je približno 500 naročnikov na glasilo VZAJEMNOST. Ni moč reči, da je ta številka velika in zadovoljliva, vendar pa je prizadevanje za pridobivanje članstva in naročnikov na glasilo že obrodilo sadove. Zlasti sta zanimiva prizadevanja in aktivnost komisije za ročna dela. To je potrdila razstava ročnih del pred 8. marcem, kate-ro je društvo priredilo že četrtič. Dejavnost te komisije pa je raz-predena tudi navzven — sodelovanje z domom starejših občanov in pa med osnovnošolsko mladino, kar je še posebej pomembno.

Do polnega izraza prihaja tudi humanost socialnozdravstvene komisije. Le-ta ima pregled nad vsemi bolnimi in nad 80 let stariimi člani društva, našimi občani — upokoenci. Kompletan teren društva, ki pokriva kar osem krajevnih skupnosti, je zajet s člani izvršnega odbora. Tako so stari, bolni, nepokretni pa tudi tisti v bolnicah in domovih za starejše občane deležni najmanj enkratnega ali po potrebi večkratnega obiska na leto, vsi pa tudi primerne darila vsaj pred NOVIM LETOM.

Preveč bi zavzeli prostora, če bi hoteli naštetih prav vsa naša družbenopolitična ali društvena udejstvovanja po krajevnih skupnostih na območju našega društva. Omeniti pa moramo naš BIFE. Zaradi pridnosti, zavzetosti in poštenosti ljudi je vodenje in poslovanje bifeja na taki stopnji, da je lahko vzgled komurkoli glede materialno finančnega stanja.

Zaradi že omenjenih dejavnosti in aktivnosti društva je v svo-jem pozdravnem nagovoru predsednik Občinske zveze društev upokoencev občine Grosuplje Jaka Perovšek izredno pohvalil delovanje društva.

Občni zbor je v imenu predsedstva Občinske organizacije združenja zveze borcev NOV pozdravil član predsedstva tov. Stane Pečnik. To pa je bila tudi edina družbenopolitična organi-zacija občine in krajevnih skupnosti, ki se je našemu vabilu odzvala.

Po neodzivanju na naša vabila v vseh 8 KS kaže, da smo v očeh neudeleženih predstavnikov DPO Grosuplja zdrsnili za eno stopnjo nižje. Sprašujemo se, ali smo manj vredna kategorija občanov?

Toda naše zasluge in naša sedanja prizadevanja so na svojem mestu, zaradi česar nam ni treba gledati v tla. Vsi živimo na enem prostoru in vsak po svoje prispevamo, da bi nam bilo lepše. Zato aktivnim poziv, pridite med nas, saj enkrat pridete za nami.

Občni zbor je sprejel tudi dveletni program dela, ki ga je zelo dobro pripravil stari izvršni odbor. Zbor je tak predložen program dela sprejel, novi izvršni odbor oziroma njegov novi predsednik Franc Lajevec pa je dal zagotovilo, da bo s pomočjo nas vseh ta program tudi dosledno izvajal.

Društvo upokoencev Grosuplje

90 letnica rojstva Louisa Adamiča 1898—1951 NAŠ ROJAK IN SLOVENSTVO

Zapisi in pogovori o Louisu Adamiču naj bodo v letošnjem letu tudi v naši skupnosti dlje časa prisotni, saj je slavnostni govornik na letošnji osrednji slovesnosti, Mitja Vošnjak, na koncu dejal: »Tako uglednih jugoslovanskih patriotov in sploh ljudi, kot je veliki borec, ki je pokopan v Bloomsburyju v New Jerseyu, najbrž ni prav dosti po vsem širnem svetu.« V nadaljevanju objavljamo večji del govora Mitje Vošnjaka.

Vaš in naš Lojze Adamič je v daljnem Novem svetu začel s prevodi iz slovenščine, potem pa je spoznal, da bi moral povedati Ameriki še kaj več. Zazdelo se mu je, da je tam premalo ljudi, ki bi mu prisluhli, če bi jim spregovoril po slovensko. O svojih spoznanjih in izkušnjah je hotel govoriti čim več ljudem, odkrivati jim je hotel mogočno deželo in zakonitosti, ki veljajo v njej, kakršne je pač odkrival in odkril sam.

Sicer ni bil prvi slovenski umetnik, ki ni pisal v materinščini. Nekoč, že davno pred njim, je storil podobno naš prvi slovenski dramatik Anton Tomaž Linhart, dozdevalo se mu je namreč, da je slovenska beseda presiromašna za misli, ki jih je hotel sporočiti svojim rojakom. Tako je začel pisati v nemščini, bile so to domače pesmi in tudi tragedija. Njegovo delo je Miss Jenny Love, za katero danes najbrž nihče več ne ve, ali je kaj vredna ali ne. Ko je pozneje začutil, da pripada pač skromni kulturi skromnega slovenskega ljudstva, je poskušal svoje nemško obdobje celo zabrisati. Zbiral je izvide svojega nemškega dela in jih uničeval, tako da sta danes ohranjena morda le še dva izvoda njegove tragedije. Nato pa je raje svojemu ljudstvu poklonil Matička in Županovo Micko in tako postavil temelje slovenske dramatike.

Domnevam, da Louis Adamič najbrž ni uničil nobene izmed svojih številnih knjig. Samo takšne, kakršne je napisal v angleščini, so lahko dosegle bralce, ki so jim bile namenjene, kar je bilo v času boja za spoznanje resnice o njegovi novi domovini najpomembnejše.

Ko je leta 1932 Adamič kot pomemben ameriški pisatelj prvič obiskal svoj rojstni kraj, je pesnik Oton Župančič objavil v Ljubljanskem zvonu razpravo o Adamiču in slovenstvu. Posledica je bila — razkol v Zvonu, odhod dela urednikov iz revije in ustanovitev nove — Sodobnosti. Tudi takrat so ocenjevali na Slovenskem, da je naš jezik preveč ogrožen ob nasilju stare kraljevske države, da bi si naš pisatelj lahko dovoljeval pisati v neslovenskem jeziku.

Vse kaže, da je pač Slovencev usojeno: naš jezik ogrožajo včasih so-vražni ali pa tudi bratski naklepi. Je pač tako, na vseh celinah se menja-vajo trenutki mračnjastva s časi svetlobe, najbrž ni izjem prav nikjer.

In ko so časi najmračnejšega, najbolj črnega nasilja ogrozili naš fizični obstoj, je prav Adamičeva opredelitev za pisanje v angleščini pomenila nam Slovence in naši državi veliko upanje in jamstvo za naše življenje.

Adamič in njegovi sodelavci v Slovensko-ameriškem narodnem svetu so podprli naš boj z dragoceno pomočjo, najdragocenejše je bilo predvsem to, da so pomagali resnici o našem neustrašnem uporu v svet, v zavest vsega človeštva.

In ko sem bil l. 1963 v Združenih državah, sem zato pripovedoval prijateljem v New Yorku, Clevelandu in Chicagu, da bi mnogi med njimi pravzaprav morali nositi na svojih prsih tudi spominsko partizan-sko značko 1941, saj so našemu boju z svobodo in obstoj prispevali prav toliko, kot tisti borci, ki so se borili s puško v rokah.

Po zmagi v našem težkem boju se je Adamič še vedno boril, bil je odločen zagovornik resnice in pravice, in v svojem boju tudi neustrašen. Še zlasti, ko ni šlo več samo za resnico v njegovi novi, ameriški domovini, pač pa za prodor resnice v njegovi stari domovini Jugoslaviji. 1949. leta je bil še drugič in zadnjič v Jugoslaviji, pripravljal je gradivo za svojo knjigo Orel in korenine, da bi z njo še enkrat prispeval k odkrivanju resnice o svoji stari domovini.